

ЉУБОДРАГ А. ПОПОВИЋ

ШЕМАТИЗАМ ОКРУГА ЧАЧАНСКОГ 1839—1851.

За сваког истраживача који се бави обрадом тема из правне историје, историје органа локалне управе, а и низа других питања, шематизам претставља драгоцен извор. Видевши колика је потреба за шематизмом од стране истраживача, и не само њих, већ и архивиста, саставили смо овај шематизам најважнијих установа у округу чачанском. То су шематизми начелстава, суда округа, полугимназије и основних школа за период од 1839—1851. године.

Зашто смо се одлучили за временски распон од 13 година? Да бисмо на то одговорили, мораћемо се мало вратити уназад. На основу „Турског устава“ из 1838. године, Србија је оформила своје државне органе. Међу њих спадају и две установе: суд и начелство. У њима је радио одређен број чиновника. Њихов опис и попис надлештава у којима су радили није постојао. Зато је већ октобра 1839. године Полицајно одељење Попечитељства унутрених дела предложило да се шематизам, односно списак свих надлештава и чиновника Србије, направи и да се у календар за 1840. годину унесе. У том циљу био је и направљен план како да се то уради и Намесништву послат на

„разматрање и одобрење“. Но, да би се план испунио, захтевано је да се зна и цена коштања те књиге. Попечитељство финансија је на то одговорило да се о трошковима не може говорити док се не види величина књига. Због тога је затражено од осталих попечитељстава да пошаљу спискове службеника који се налазе под њиховом надлежношћу. Но изгледа да су настојања Полицајног одељења слабо прошла и да оно у томе није успело.

Децембра 1840. године оно је поновило свој захтев попечитељствима и, у том циљу, послало распис свим „Централног Правленија Надлежатељствама“. Али, и тада, одзив је био слаб, а и оних који су одговарали негативан. Тако је Совјет, у своме одговору послатом почетком 1841. године, питао Попечитељство внутрених дела по чијој заповести оно издаје шематизам и о чијем трошку. Када је добио тражени одговор, Совјет је, незадовољан, написао да „он не одобрава да се то дело од стране које нибуд канцеларије, но приватно издаје“. Тако је тек започети посао прекинут.

Шематизам Србије угледао је светлост дана тек 1852. године и то прво као приватно, а после неколико година као државно издање. Он ће излазити непрекидно све до почетка првог светског рата 1914. године.

Шематизам који се појавио 1852 године садржавао је податке само у датом моменту. Ни он, а ни они каснији, нису се осврнули на ранији период. Зато смо сматрали да је потребно и за тај период показати службенике и надлежства Србије. Тако се дошло до тога да се и за период од 1839—1851. направи шематизам. Као основу за његово састављање узели смо документа о постављењима, премештајима и др. који се налазе у архивама попечитељстава, као и књиге (деловодне протоколе и регистре) истих попечитељстава. Највећи део података припада Министарству иностраних дела, и то „В“ одељењу у Министарству просвете. Ово „В“ је унутрашње одељење Кнежеве канцеларије, која је настала устројством 1839, а укинута 1862. године устројством нове државне управе и оснивањем Министарства иностраних дела, коме је грађа одељења и припојена. Како су постављења и разрешења ишла преко овог одељења, оно и располаже са највише података.

Сва грађа коришћених фондова налази се у Архиву Србије и припада временском периоду од 1839—1851. године.

ЧАЧАНСКО НАЧЕЛСТВО

Начелници: Перунички Милосав	1839—1840.
Андрејевић Арсеније	1840.
Михаиловић Стевча	1840—1842.
Милић Илија	1842.
Драгићевић Милија	1842—1850.
Петровић Станојло	1850—1851.
Помоћници начелника: Милић Илија	1839—1846.
Перунички Јован	1846—1851.
Туцаковић Риста	1851.
Писари: Аксентијевић Прокопије	1839—1842.
Енглезовић Јован	1842—1851.
Борисављевић Сретен	1851.
Млађи писари: Стоичевић Илија	1844—1848.
Јелић Милош	1848—1850.
Вељковић Мијаило	1850—1851.
Практиканти: Пљакић Аћим	1840—1841.
Петровић Михаило	1841—1842.
Миличевић Божић	1842.
Димитријевић Ђорђе	1842—1843.
Јелић Милош	1843—1845.
Бабић Тома	1845—1847.
Миленковић Ђорђе	1847.
Обрадовић Панта	1847.
Казначеји: Молеровић Сима	1839—1843.
Симић Васа	1843—1847.
Савић Димитрије	1847—1851.
Лекари: Цомпе Јован	1839—1841.
Белони Карл	1841—1843.
Јанковић Јосиф	1843—1849.
Шаценгл Јосиф	1849—1851.

Пост експедитори: Пауновић Прока	1843—1845.
Марковић Иван	1845.
Илић Василије	1845—1851.

ТРНАВСКИ СРЕЗ

Начелници: Ерић Стеван	1839—1840.
Сокић Милосав	1840—1842.
Милић Илија	1842.
Молеровић Сима	1843—1851.
Писари: Николић (Трнавац) Петар	1839—1848.
Поповић Стефан	1848—1850.
Стојковић Крста	1850—1851.

ДРАГАЧЕВСКИ СРЕЗ

Начелник: Недељковић Милован	1839—1851.
Писари: Поповић Милета	1839—1842.
Протић Сретен	1842—1849.
Трифуновић Милош	1849—1851.
Ђокић Арсеније	1851.

КАРАНОВАЧКИ СРЕЗ

Начелници: Марковић Гаја	1839—1842.
Новаковић Стеван	1842—1844.
Перишић Стефан	1844—1846.
Благојевић Глиша	1846—1851.
Писари: Поповић Гаврило	1839—1842.
Ерић Вићентије	1842—1846.
Алексић Јеремија	1846—1847.
Лазаревић Владимир	1847—1851.

СТУДЕНИЧКИ СРЕЗ

Начелници: Томић Лазар	1839—1842.
Ђорђевић Јован	1842—1851.
Писари: Крупенић Стеван	1839—1842.
Вељковић Павле	1842—1843.
Краинић Матија	1843—1844.
Степић Урош	1844—1845.
Петровић Ђорђе	1845—1846.
Поповић Алекса	1846—1848.
Душманић Бранко	1848—1851.
Млађи писари: Поповић Алекса	1845—1846.
Душманић Бранко	1847—1848.
Марковић Павле	1849—1851.
Поповић Василије	1851.

ЧАЧАНСКИ СУД

Председници: Тајсић Милош	1839—1840.
Маџаревић Димитрије	1840—1842.
Божич Теодор	1842.
Радовановић Петар	1842—1843.
Бојанић Тодор	1843—1844.
Стефановић Станисав	1844.
Момировић Илија	1844—1846.
Тајсић Милош	1846—1847.
Ђорђевић Миленко	1847—1849.
Георгијевић Мијаило	1849—1851.
Чланови: Маџаревић Димитрије	1839—1840.
Симић Васа	1839—1843.
Радојевић Мијаило—Самаилац	1839.
Лазаревић Марко	1840—1843.
Црпчанин Гила	1842.
Ерић Стеван	1842—1846.

Чолак—Антић Коста	1843—1844.
Крстић Гаја	1844—1848.
Јевтић Среген	1846.
Григоријевић Васа	1847—1851.
Весовић Јевтимије	1848—1850.
Бабовић Риста	1850—1851.
Стаменковић Андрија	1851.
Секретари: Пауновић Јелесија	
	1839—1840.
Перуничкић Јован	1840—1842.
Милосављевић Димитрије	1842—1843.
Радовановић Маринко	1843—1845.
Весовић Јевтимије	1845—1848.
Петровић Христифор	1848—1849.
Симић Симеон	1849—1851.
Динић Стеван	1851.
Писари: Јовановић Петар	
	1839—1842.
Милосављевић Димитрије	1842.
Илић Димитрије	1842—1843.
Васић Јевтимије	1843—1844.
Симић Симеон	1847—1849.
Михајловић Сима	1849—1851.
Млађи писари: Атанасијевић Сима	
	1845.
Симић Сима	1845.
Пантелић Милован	1845.
Петровић Риста	1846.
Рашковић Лазар	1846.
Николајевић Крста	1847—1850.
Петровић Стеван	1850—1851.
Вуловић Никола	1851.
Гавровић Љубомир	1851.
Рачуноводитељи: Давидовић Алекса	
	1850—1851.
Трифунровић Мијаило	1851.
Архивар: Ђорђевић Алекса	1851.

Практиканти: Максимовић Сима	1839—1840.
Панић Димитрије	1839—1840.
Остоић Милутин	1840—1842.
Илић Димитрије	1842—1844.
Данић Стефан	1842—1844.
Максимовић Симеон	1842—1844.
Станојевић Милосав	1844—1846.
Милосављевић Јован	1844—1846.
Гавриловић Љубомир	1846—1847.
Аранђеловић Лазар	1847—1848.
Поповић Алимпије	1847—1848.
Спасојевић Риста	1848—1851.
Ђорђевић Марко	1848—1851.

ПОЛУГИМНАЗИЈА

Професори: Ђукић Павле	1842—1845.
Љварковић Александар	1842—1845.

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Чачак:	Поповић Јосиф	1839.
	Теодоровић Радован	1839.
	Марковић Милутин	1839.
	Живковић Теодор	1839—1840.
	Јовановић Радоје	1840.
	Грабовски Јевтимије	1845—1847.
	Јовановић Јевтимије	1845—1847.
Атеница:	Живковић Матеј	1839.
Вирово:	Недељковић Лука	1845—1847.
Јежевица:	Глишић Сретен	1846—1847.
Карановац:	Бранковић Јован	1839—1845.
	Поповић Василије	1846—1847.

Студеница: Стефановић Илија	1839—1840.
Трнава: Јеремић Никола	1846—1847.
За срез драгачевски: Левајац Миленко	1844.
Недељковић Лука	1844.